

Elżbieta Żurek

N Nowa matura raz jeszcze

Ponad rok temu, wiosną, ukazał się numer „Zeszytów Szkolnych” poświęcony w całości dyskusji na temat kształtu planowanej nowej matury. Mieli okazję wypowiedzieć się w niej przedstawiciele całego środowiska szkolnego. Niedługo potem – jesienią 2003 r. – Centralna Komisja Egzaminacyjna opublikowała *Informator maturalny od roku 2005*. Dokument ten wzbudził tyle kontrowersji (niektórzy twierdzą, iż jest on świadectwem odejścia od głównych idei reformy systemu oświatowego), że zdecydowaliśmy się wznowić tę tematykę, stąd tytuł widniejący na okładce „Zeszytów Szkolnych” nr 3 (13) lato 2004 – *Nowa matura raz jeszcze*.

Ponownie otwieramy dyskusję nad nową maturą! Rozpoczynamy ją od rozmowy z dydaktykiem i językoznawcą – prof. Jadwigą Kowalikową z Uniwersyteku Jagiellońskiego, opowiadającą się za funkcjonalnym potraktowaniem wiedzy o języku na egzaminie maturalnym (*O istocie nauczania języka*), by przejść do poznania racji przedstawiceli różnych środowisk edukacyjnych, wypowiedzianych w czasie debaty nowomaturalnej w STENTORZE (*Znów za rok matury*). Uczestniczyli w niej: Roman Dolata (Instytut Spraw Publicznych), Piotr Marciszek, Dariusz Morawski (Wydawnictwo STENTOR), Sławomir Jacek Żurek (KUL) oraz nauczyciele z warszawskich liceów – Adam Hohendorff, Marzanna Leociak i Małgorzata Łukasiak-Zamoyska.

Następnie pojawiają się głosy dydaktyków, a także innych osób od lat związanych z działaniami na rzecz edukacji. I tak Klemens Stróżyński, znany z nowatorskich poglądów w sferze pomiaru dydaktycznego, stawia podstawowe pytanie zawarte w tytule: *Po co jest nowa matura?* Stanisław Bortnowski bez taryfy ulgowej diagnozuje w kwestii oceniania najnowszy informator maturalny (*W krainie polonistycznego absurdu*). Słów rzeczowej krytyki nie szczędzi informatorowi także Piotr Marciszek w artykule *Uwagi*

Elżbieta Żurek
sekretarz redakcji
„Zeszytów Szkolnych”.
W latach 1993–2000
współpracownik kwartalnika
edukacyjnego „Scriptores
Scholarum”

o nowej maturze z języka polskiego. Mniej radykalne w swych nowomaturalnych poglądach są Maria Cyganowicz i Hanna Szypryt-Nowicka, które bronią idei sprawdzania stopnia rozumienia tekstu, przedstawiając jednocześnie wiele pomysłów na rozwijanie u uczniów wielorakich sprawności komunikacyjnych – *Czytaj a(ż) zrozumiesz*. Cykl ten zamykają rozważania pokazujące egzamin dojrzałości z perspektywy akademickiej (Anna Wilkomirska, *Nowa matura a rekrutacja na studia w roku 2005*) oraz porównawczej (Katarzyna Kędzierska, *Matura w kraju Kartezjusza*).

W numerze zaprezentowane zostały także propozycje metodyczne Wydawnictwa STENTOR w kontekście planowanej matury: Barbara Matusiak poleca podręcznik *Przeszłość to dziś*, a Marzanna Leociak – serię „Most”.

Dział „Od stażu do dyplomu” zawiera szkic Bożeny Olszewskiej poświęcony mądrymu dialogowi z uczniem na temat utworu literackiego (*O pytaniach raz jeszcze*). Są tu przykłady pytań zarówno złych, jak i dobrych, a także odpowiedzi dotyczące umiejętnego formułowania i stosowania tych drugich. By odpocząć nieco od problematyki maturalnej warto zatrzymać się w dziale „Czas na wiersz!” przy rozważaniach Jacka Brzozowskiego o wierszu *Uprzejmość niewidomych* Wisławy Szymborskiej czy też na „Językoznawczych stronach” przy artykule Magdaleny Zachary *O języku religijnym*.

W „Bombowych lekcjach” znaleźć można wiele ciekawych propozycji scenariuszy zajęć inspirujących do różnych działań dydaktycznych. Agnieszka Wojnowska przekonuje, że do powtórki przedmaturalnej każda okazja jest dobra – nawet dzień zakochanych (*Walentynki w romantyzmie*). W jaki sposób kształcić, a potem sprawdzać umiejęt-

ności hermeneutyczne, a także holistyczne myślenie pokazuje Przemysław Rolirad (*Wizja i interpretacja historii Polski w wierszu Rejtana Jana Lechonia*). Rafał Rutkowski penetruje Herbertowską lirykę (*Pan Cogito odwiedza brudne przedmieścia*), a Iwona Otulakowska pisze o konsekwencjach przekraczania granic człowieczeństwa w *Zbrodni i karze* Fiodora Dostojewskiego, proponując ciekawe zajęcia z pogranicza etyki i aksjologii (*Czy człowiekowi wszystko wolno?*).

W dziale „Metodycy radzą” Dariusz Chętkowski prowokuje nauczycieli i radzi, by nie stronili od manifestowania swoich uczuć, bo mogą się one stać przydatne w warsztacie polonistycznym (*Gniew jako metoda dydaktyczna*). O tym, że czytać trzeba uważnie, przekonać się mogą wszyscy ci, którzy sięgną po ćwiczenia Barbary Drożdż-Żytyńskiej (dział „Czytamy ze zrozumieniem”). Uważnie, znaczy krytycznie nawet wtedy, gdy podstawę do lektury stanowi dokument ministerialny (*Jak czytać ze zrozumieniem Informator maturalny od roku 2005?*). Umiejętność krytycznego odbioru tekstu związana jest ze sztuką pogłębionego myślenia, w czym pomaga filozofowanie. *Do czego potrzebna nam filozofia?* – pyta i odpowiada Jacek Wojtysiak w dziale „Uwaga! Filozofia w szkole!”.

„Przekrój edukacyjny” rozpoczyna artykuł Sławomira Jacka Żurka *Co czytają maturzyści?* Redaktor naczelny „Zeszytów Szkolnych” wraz ze studentami Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego przeprowadził w minionym roku szkolnym badania nad stanem czytelnictwa uczniów kończących liceum w roku 2004. Tekst jest próbą podsumowania wyników. W tym samym dziale Maciej Rataj (*Gimnazjalny flirt z Melpomeną*) i Adam Regiewicz (*W blasku Myśli*) piszą o aktywności pozaszkolnej nauczycieli humanistów oraz ich uczniów.

„Półka wydawnicza” jest poświęcona głównie najnowszej książce wybitnego mediewisty Jerzego Kłoczowskiego: *Europa – chrześcijańskie korzenie* (STENTOR 2004). Jej recenzję (Andrzej Gil, *Jaka Europa?*) poprzedza rozmowa Dariusza Morawskiego z autorem monografii. Dział zamyka omówienie ostatniej książki Da-

riusza Chętkowskiego *Z budy* (Agnieszka Kasprzycka, *Spuszczeni z łańcucha*).

Tyle o najnowszym numerze „Zeszytów Szkolnych”. Mamy nadzieję, że jego laktura zaowocuje pomysłami, jak w miarę bezboleśnie przeprowadzić uczniów przez meandry czekającej ich w najbliższej przyszłości matury.